

SPRAWOZDANIE BIBLIOTEKI ZA ROK AKADEMICKI 1962/63

(Streszczenie)

Rok akademicki 1962/63 przyniósł szereg poważnych i zasługujących na uwagę zmian w dziedzinie organizacji, rozwoju i działalności Biblioteki.

Sprawy lokalowe

W okresie sprawozdawczym sytuacja lokalowa ułożyła się wyjątkowo pomyślnie. Przede wszystkim 24 kwietnia 1963 r. rozpoczęto dzięki usilnym staraniom Rektora Uniwersytetu Prof. dr Grzegorza Leopolda Seidlera pierwsze prace związane z budową nowego gmachu Biblioteki Międzyuczelnianej. Uroczystość podpisanie aktu erekcyjnego zaszczylił swoją obecnością Przewodniczący Rady Państwa Aleksander Zawadzki.

Dla wzrastających zbiorów Biblioteka otrzymała na okres przejściowy dodatkowe pomieszczenia w gmachu Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi oraz w gmachu Wydziału Humanistycznego; zajęły je Oddział Zbiorów Specjalnych, a część przeznaczono na magazyn dla 20.000 druków zwartych. W lokalu przejętym po Zakładzie Archeologii przy ul. Pstrowskiego 12, umieszczony został Oddział Opracowania. W najbliższym czasie nowe pomieszczenie przy Placu Litewskim 3 otrzyma Pracownia Fototechniczna.

Sprawy organizacyjne i personalne

Poszczególne oddziały Biblioteki mieszczą się obecnie w 8 różnych punktach miasta. Wynikające z tego dodatkowe czynności a także zwiększone obowiązki związane z rozwojem Uczelni oraz powiększaniem się zbiorów nie znajdują odbicia we wzroście per

sonelu. Biblioteka w dalszym ciągu dotkliwie odczuwa brak etatów. 43 etaty biblioteczne, 5 administracyjnych i 6 ryozakto-
wych (sprzątaozki) to liczby w porównaniu z innymi biblioteka-
mi uniwersyteckimi wyjątkowo małe. Mimo to utworzono w Dzielni
cy Uniwersyteckiej Filię Biblioteki obejmującą czytelnię fizy-
kochemiczną oraz wypożyczalnię podręczników w "Chatoe Żaka" -
pod kierownictwem mgr Reginy Schreiter.

Personel Biblioteki oechuje obecnie na ogół pewna stabili-
zacja. Większość pracowników wiąże swą przyszłość z pracą w Bi-
bliotece, szkoli się podczas odziennych zajęć i na zebraniach
szkoleniowych, a część przygotowuje się do egzaminów bibliote-
karskich. W roku sprawozdawczym odbyło się 7 zebrań szkolenia
zawodowego, na których wygłoszono referaty o tematyce związa-
nej z pracą biblioteczną. Pracownicy korzystali również z pre-
lekoji i pokazów filmowych organizowanych przez Sekcję Biblio-
teczną ZNP. Podczas specjalnej wycieczki zwiedzili bibliotekę
w Poznaniu i Kórniku. W życiu społecznym i politycznym pracow-
nicy Biblioteki brali czynny udział. Do PZPR należało 6 osób, do
SD - 2. Dyrektor Tadeusz Smółka reprezentował Bibliotekę w Ko-
mitacie Uozelnianym PZPR oraz w Komisji do spraw bibliotek Ra-
dy Głównej Szkolnictwa Wyższego. Kilka osób pracowało aktywnie
w ZNP i Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich.

Nawał prac usługowych i organizacyjnych nie pozwalał pracow-
nikom Biblioteki na rozwinięcie szerszej działalności naukowej.
Niemniej starano się utrzymać kontakt z nauką polską m.in.
przez przynależność niektórych pracowników do towarzystw nau-
kowych jak Polskiego Towarzystwa Historycznego, Polskiego To-
warzystwa Ludoznawczego, Polskiego Towarzystwa Filozoficznego,
Polskiego Towarzystwa Psychologicznego itp. Wioedyr. Maria Ja-
sienowicz miała odczyt pt. "Problemy czytelniotwa i rola książ-
ki w życiu człowieka" na wspólnym posiedzeniu Towarzystwa Filo-
zoficznego i Towarzystwa Psychologicznego, a dr Stefan Wojcie-
chowski miał prelekoję dla pracowników naukowych i studentów
UMCS z ramienia Towarzystwa Miłośników Książki. Podobnie jak w
latach ubiegłych Biblioteka wydawała pod redakcją kustosza He-
leny Sobieszczkańskiej powielany, kwartalny Biuletyn, zawiera-
jący artykuły pracowników Biblioteki, kronikę oraz wykaz waż-

niejszych nabytków zagranicznych. Jako dodatek do niego wyszła większa praca dr Stefana Wojciechowskiego pt. "O zaginionej księdze oficjała lubelskiego z XV w." Tenże autor oddał do druku artykuł pt. "Topograficzne warunki powstania Lublina" (do pracy zbiorowej wydawanej przez Polskie Towarzystwo Historyczne pt. "Monografia Lublina"). Czekają na druk wykonane w latach ubiegłych prace bibliograficzne kustosa Heleny Sobieszkańskiej "Linneana w Polsce", mgr Reginy Schreiter "Bibliografia chromatografii w piśmiennictwie polskim (1947-1962)" oraz mgr Zdzisława Dobrzańskiego "Bibliografia logopedyczna". Regina Schreiter zbiera materiały, pod kierownictwem Prof. dr Włodzimierza Żuka, do bibliografii spektrometrii mas (1960-1964) oraz do bibliografii prac naukowych ogłoszonych przez pracowników Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii w latach 1955-1964. Kustosz dypl. Stefania Fedorko kończy II część scalonego spisu prac zamieszczonych w Annales UMCS w tomach XI-XV. Praca ta, której I część spotkała się z przychylnym przyjęciem zarówno w kraju jak i za granicą, jest trójjęzyczna (polski, rosyjski, angielski).

Centralnym ośrodkiem zainteresowań naukowych Biblioteki jest Zespół współpracujący z redakcją Słownika Biograficznego Pracowników Książki Polskiej. Liczy on 13 osób pod kierownictwem adiunkta bibl. Mieczysława Adrianek. Zebrany przez zespół materiał został wymieniony z innymi zespołami i obecnie opracowuje się hasła - artykuły biograficzne do mającego się ukazać nakładem PWN - Słownika. Zespół naszej Biblioteki zgłosił 80 artykułów, z których znaczną część już odesłano do redakcji w Łodzi.

Drugą tego rodzaju pracą jest przygotowywana przez Ossolinum Encyklopedia Wiedzy o Książce. 5 pracowników Biblioteki opracowało do niej 8 artykułów.

Prócz tego niektórzy bibliotekarze współpracowali z instytucjami naukowymi indywidualnie. Np. kustosz dypl. Maria Jasińskich współpracowała z Zakładem Badań nad Szkolnictwem Wyższym w Warszawie, dr Stefan Wojciechowski z Komisją PAN atlasu historycznego Polski i Muzeum Lubelskim, kustosz Artur Iskrzycki z Katedrą Historii Oświaty i Wychowania, mgr Zdzisław Deb-

rzański z Katedrą Języka Polskiego, inż. Stanisław Makowiecki przeprowadzał badania eksperymentalne w Zakładzie Botaniki Ogólnej Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi.

Dużą pomoc w organizowaniu prac naukowych Biblioteki i Uniwersytetu odegrały: Wypożyczalnia Międzybiblioteczna i Pracownia Fototechniczna. Pierwsza utrzymując kontakty ze wszystkimi naukowymi bibliotekami krajowymi i wieloma zagranicznymi, sprowadzała wydawnictwa niedostępne w środowisku lubelskim. Pracownia Fototechniczna wykonała w okresie sprawozdawczym 30.000 klatek mikrofilmów oraz ponad 5.000 powiększeń, przeważnie dla zakładów naszej Uczelni.

Zbiory - książki, czasopisma, zbiory specjalne

Podstawę powiększania zbiorów stanowił egzemplarz obowiązkowy (tylko wydawnictwa polskie bieżące) oraz zakup. Inne formy np. wymiana i dary nie odegrały w naszych warunkach większej roli.

W roku ubiegłym egzemplarz obowiązkowy przyniósł 6517 vol. książek i 1864 tyt. czasopism oraz ponad 21.000 jednostek ulotek, reklam, formularzy, afiszów itp. druków akordensowych, których na razie nie opracowuje się u nas ze względu na szczupły personel i brak magazynów.

Zakup przyniósł blisko 7.000 vol. druków zwartych i 216 tyt. (486 vol.) czasopism polskich i obcych dawnych. Poza tym prenumerowano na bieżąco 814 tyt. czasopism obcych w tym radzieckich 297, z krajów demokracji ludowej 105, z krajów zachodnich 412. Zakup składał się z dwójakiego rodzaju druków: z najnowszych wydawnictw importowanych oraz z zakupu księgarskiego przeważnie antykwarezowego. Wydawnictwa importowane powiększały najczęściej zbiory o charakterze ogólnym, jak encyklopedie, słowniki, dzieła z historii nauki itp. Ostatnio kupiono m.in. Oxford English Dictionary w 12 tomach oraz Harvard Classics w 50 tomach. Zakup antykwarezowy obejmował wydawnictwa z bieżących ofert antykwariatów i transakcji na aukcjach bibliofilskich oraz większe księgozbiory po zmarłych zbieraczach np.

zbiory Wołoszynów ze Lwowa, część zbiorów znanego muzykologa E. Wroockiego i część zbiorów bibliofila lubelskiego ks. L. Zalewskiego.

Wymiana ograniczała się do wydawnictw (przeważnie czasopism) otrzymywanych z Biura Wydawnictw UMCS. Własną wymianę prowadziliśmy na małą skalę z Biblioteką Polską w Londynie, z niektórymi bibliotekami w Czechosłowacji i Jugosławii. Sporadycznie otrzymywaliśmy pewne wydawnictwa z ZSRR i NRD.

W okresie sprawozdawczym przybyło ogółem około 15.000 vol. druków zwartych i ponad 4.000 vol. czasopism. Uwzględniając jednak ubytki spowodowane wymianą i wycofaniem pewnych wydawnictw, należy przyjąć, że stan zbiorów na dzień 31 VIII 1963 r. wyniósł 270.000 vol. Opracowanie druków zwartych w stosunku do rocznego przyływu było opóźnione i wyniosło w okresie sprawozdawczym ok. 10.000 vol. Natomiast skatalogowano 6.178 vol. czasopism tj. cały przyływ roczny oraz zmniejszono zaległości z lat poprzednich. Stan zbiorów opracowanych wyniósł 220.000 vol.

Oddział Zbiorów Specjalnych również znacząco powiększył swoje zasoby. Przybyło ok. 2.000 jedn. obłożeniowych, w tym 913 jedn. muzykaliów, 215 jedn. kartogr., 270 jedn. grafiki oraz 46 maszynopisów i rękopisów (przeważnie prace doktorskie). Stan zbiorów specjalnych wyniósł na dzień 31 VIII 1963.: 251 jedn. maszynopisów i rękopisów, 886 jedn. kartograficznych, 1.418 jedn. grafiki, 3.876 jedn. muzykaliów, 395 jedn. płyt i taśm magnetofonowych. Razem - 6.821 pozycji.

Posiadane przez Bibliotekę zbiory były udostępniane w czytelni ogólnej przy ul. Narutowicza 4, w filii w Dzielnicy Uniwersyteckiej (dzieła fizykochemiczne przy ul. Nowotki 8, wypożyczalnia podręczników w "Chatce Żaka") oraz w wypożyczalni druków zwartych w budynku przy Pl. Litewskim 3. Zbiory specjalne w razie potrzeby udostępniano w pracowniach. Odczuwało się brak specjalnej czytelni czasopism.

Czytelników stałych Biblioteka posiadała ogółem 2.084 (w tym 1.607 studentów). W czytelniach w r. 1962/63 zarejestrowano 20.262 odwiedzin stałych i przygodnych czytelników. Udostępniono (w czytelniach i wypożyczalniach) ponad 40.000 vol.

Jak corocznie również w roku sprawozdawczym przeprowadzone zostały tzw. przysposobienia bibliotecznego, obejmując m. in. studentów I roku wszystkich wydziałów. Dla studentów III roku Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi sekcji botanicznej urządzono odczyty w korzystaniu z bibliografii specjalnych.

Dla zorientowania czytelników w pomieszczeniach i zasobach Biblioteki wydano ilustrowany informator. Inną formą jej popularyzowania w zakresie gromadzenia zbiorów były wystawy. Brak odpowiedniej sali ograniczał możliwości Biblioteki w tej dziedzinie. Dla pewnych większych ekspozycji wynajmowano specjalne sale w Biurze Wystaw Artystycznych lub w "Chatce Żaka". Dla mniejszych wystaw wykorzystywano ustawione w hallach przed wydziałem, czytelnią i Oddziałem Zbiorów Specjalnych gabloty. Do ciekawszych wystaw należą: Roznica śmierci Józefa Czechowicza (wrzesień 1962), Widoki Lublina z roku 1916 (z okazji Dni Lublina - czerwiec 1963) oraz największa wystawa urządzona z dużym nakładem pracy w 3 salach BWA z okazji 100 rocznicy wybuchu powstania styczniowego.

Wystawę przygotował Oddział Zbiorów Specjalnych pod kierunkiem kustosa Artura Iskrzyckiego, wspólnie z Wojewódzkim Archiwum Państwowym, które dostarczyło wiele ciekawych dokumentów dotyczących przebiegu powstania w Lubelskim i na Podlasiu.

Prócz wystaw ekologicznych eksponowano stale nowe zeszyty Annales UMCS, a także inne prace lubelskich naukowców. Często również wykładano w gablotach najnowsze nabytki naszej Biblioteki, a zwłaszcza wydawnictwa zagraniczne. W kwietniu 1963 r. współdziałano w zorganizowaniu w "Chatce Żaka" wystawy pt. "Ilustracja książki angielskiej XVII-XIX wieku" z eksponatów dostarczonych przez ambasadę angielską w Warszawie.

Dużą rolę spełniła Biblioteka jako czynnik usprawniający i koordynujący pracę bibliotek zakładowych Uczelni. Istniejący w tym celu Oddział Bibliotek Zakładowych pod kierownictwem adiunkta bibl. Mieczysława Adrianek ułatwiał ich pracę przez odpowiedni instruktaż, pomoc w prowadzeniu inwentarzy, przede wszystkim zaś przez zaopatrywanie Katedr w wydawnictwa importowane (z krajów zachodnich). Ważnym zadaniem tego Oddziału było również prowadzenie katalogu centralnego wydawnictw znajdujących się w bibliotekach zakładowych. W br. Oddział rozpoczął

próby scalenia względnie uzupełnienia czasopism znajdujących się na Uozelni. Można to będzie prowadzić przede wszystkim drogą przerzucania dubletów.

Prace z bibliotekami zakładowymi prowadzi Biblioteka Główna pod egidą Senackiej Komisji Bibliotecznej. Przedmiotem obrad Komisji jest przede wszystkim rozdział zamówień importowanych oraz pomoc dla Biblioteki w jej staraniach o lokal.

Najbliższe lata będą dla Biblioteki Główniej UMCS jeszcze bardzo trudne. Zarysowuje się jednak perspektywa lepszych warunków, które nastąpią z chwilą, gdy rozpoczęty w br. gmach zostanie oddany do użytku.

ZAWIADOMIENIE

W Oddziale Informacji Biblioteki Główniej U M C S (ul. Narutowicza 4) znajduje się katalog francuskich dysertacji uniwersyteckich. Obejmuje on dysertacje uniwersytetów i innych wyższych szkół akademickich z lat 1959-1963, układ jest działowy i alfabetyczny.

Reprezentowane są następujące dziedziny wiedzy:

D - Prawo

L - Humanistyka

M - Medycyna

P - Farmacja

S - Nauki matematyczno-przyrodnicze i ich zastosowanie

T - Teologia

Karty do katalogu wydawane są przez Narodowy Instytut Pedagogiczny (Institut Pédagogique National) w Paryżu.